परिवर्तनका लागि एक नयाँ आवाज

टक नेपाल

Talk Nepal National Daily राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष : ४ अंक : १२६ पृष्ठ ४ २०८२ फागुन १३ गते, बुधबार 25 February, 2025 मूल्य रु. ५/-

हामीलाइ www.talknepaltv.com मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

मिथिला मध्यमा परिक्रमाको

महोत्तरी यात्रा पूरा , यात्री धनुषा प्रस्थान

टक नेपाल

मिथिला मध्यमा परिक्रमाका यात्रीले महोत्तरी जिल्लाको यात्रा पूरा गरेका छन् । जिल्लाको भङ्गाहा-९ कञ्चनवनमा आठौँ दिनको रात्रिबास गरेका यात्री मंगलबार नवौँ दिन धनुषातिर प्रस्थान गरेका छन् । कञ्चनवन यस यात्रामा होली महोत्सवका लागि प्रसिद्ध छ ।

कञ्चनवन यो यात्राको आठौँ रात्रिबास हो भने महोत्तरीको पाँचौँ हो । यसअघि यात्राको चौथो दिन महोत्तरी प्रवेश गरेका यात्रीले जिल्लाका मटिहानी, जलेश्वर, मडै र ध्रुवकुण्डमा रात्रिबास गरिसकेका छन् । जनकपुरधामलाई केन्द्र बनाएर जम्मा १३३ किलोमिटरको बृत्तमा गरिने १५ दिने यो परिक्रमामा धनुषामा छ र मित्रराष्ट्र भारतको मधुवनी जिल्लामा चार रात्रिबासको परम्परा छ ।

फागुन औँसीका दिन धनुषाको मिथिलाविहारी नगरपालिकाको ठेराकचुरीस्थित मिथिलाविहारी मन्दिरबाट सुरु भएको यो यात्रा मिथिलाविहारी (श्रीराम) र किशोरीजी (सीताजी)का प्रतिमा राखिएका डोला (डोली)साथ लगाई नाङ्गा खुट्टाले गरिन्छ । आज कञ्चनवनबाट धनुषा प्रस्थान गरेका यात्री रात्रिबास पर्वतामा गर्नेछन् । यसरी १०औँ दिन धनुषाधाम, ११औँ दिन सतोखरधाम, १२औँ दिन औरही र अन्तिम १५औँ दिनको रात्रिबास जनकपुरधामको रङ्गशाला मैदान हुनेछ । त्यसैगरी, यसअघि पहिलो दिनको रात्रिबास यात्रीले धनुषाकै हनुमानगढीमा गरिसकेका छन् ।

यस यात्रामा मित्रराष्ट्र भारतको मधुवनी जिल्लामा कल्याणेश्वर (कलना), गिरिजास्थान (फुलहर), करुणा र बिसौल क्रमशः दोस्रो, तेस्रो, १३औँ र १४औँ दिनका रात्रि विश्रामस्थल रहँदै आएको परम्परा छ । यस यात्रामा महोत्तरी र धनुषासमेत १०७ र भारततर्फ २६ किलो मिटरको दूरी छिचोलिन्छ ।

अघि त्रेतायुगमा मर्यादा पुरुषोत्तम श्रीराम र देवी सीता विवाहपछि तत्कालीन मिथिला राज्यका विभिन्न ठाउँमा वनविहार गर्दै भ्रमण गरेको विश्वासमा उनीहरूकै पदचाप पछ्याउन यो यात्रा परम्परा बसालिएको मटिहानीस्थित लक्ष्मीनारायण मठका उत्तराधिकारी महन्थ डा रवीन्द्रदास वैष्णव बताउछन्। मानव कल्याण र मोक्षको कामनासाथ यो यात्रा गरिने उनको भनाइ छ।

बर्दिबासमा

आज रवि लामिछाने आउँदै

टक नेपाल

राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी का सभापति रवि लामिछाने आज महोत्तरी क्षेत्र नम्बर १ को सम्पर्क कार्यालय, बर्दिबास चौकमा आउँदैछन्। क्षेत्रको समग्र अवस्था, विकासका चुनौती तथा जनताका दैनिक समस्याबारे प्रत्यक्ष जानकारी लिन र कार्यकर्तासँग अन्तरक्रिया गर्न उहाँको बर्दिबास आगमन हुन लागेको हो।

आज दिउँसो १ बजे आयोजना हुने कार्यक्रममा लामिछानेले स्थानीयवासीलाई सम्बोधन गर्ने कार्यक्रम तय गरिएको छ। सम्बोधनमार्फत क्षेत्रको विकास, रोजगारी सिर्जना, शिक्षा-स्वास्थ्य सेवा सुधार तथा सुशासनका विषयमा पार्टीको दृष्टिकोण सार्वजनिक गरिने जनाइएको छ।

पार्टीका क्षेत्र नम्बर १ का उम्मेदवार प्रमोद महतो ले जानकारी दिँदै भने, “सभापति ज्यू स्वयं क्षेत्रको वस्तुस्थिति बुझ्न र जनताको आवाज प्रत्यक्ष सुन्न बर्दिबास आउन लाग्नुभएको हो। यहाँका मुख्य समस्याको पहिचान गरी समाधानका लागि स्पष्ट प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुहुनेछ।”उनका अनुसार कार्यक्रममार्फत नागरिकसँग खुला संवाद गर्दै आगामी कार्ययोजना र पार्टीको नीति-कार्यक्रमबारे जानकारी गराइनेछ। स्थानीय कार्यकर्ता तथा समर्थकहरू कार्यक्रम सफल बनाउन सक्रिय तयारीमा जुटेका छन्।

लागु औषध

ट्रामाडोल र डिकोलिक ट्याब्लेट बरामद

टक नेपाल

सुनसरीमा एकपछि अर्को स्थानबाट लागु औषध बरामद हुने क्रम जारी रहेको छ ।प्रहरीले पच्छिलो पटक जिल्लाको धरान उपमहानगरपालिका वडा नम्बर ८ तिनकुने बाट लागु औषध बरामद गरेको छ। प्रहरी टोलीले चेकजाँच गर्ने क्रममा इटहरीबाट धरान तर्फ जाँदै गरेको प्र. १-०२-०५५ प. ११३२ नम्बरको मोटरसाइकलमा लागु औषध बरामद गरेको हो ।

मोटरसाइकल सवार चालक मोरङको सुन्दरहरैंचा नगरपालिका वडा नम्बर ४ का २१ वर्षीय सिजन अधिकारी र पछाडि सवार तेह्रथुम फेदाप गाउँपालिका वडा नं.३ का २० वर्षीय नविन कँडेलको साथबाट लागु औषध बरामद गरेको प्रहरीले जनाएको छ ।

प्रहरीका अनुसार नवीन कँडेलको साथबाट लागु औषध ट्रामाडोल ५९० क्याप्सुल र डिकोलिक ५९० ट्याब्लेट फेला परेकाले दुबै जनालाई उक्त लागु औषध र मोटरसाइकल सहित नियन्त्रणमा लिइ इलाका प्रहरी कार्यालय धरानमा ल्याई थप अनुसन्धान गर्ने कार्य भइरहेको छ ।

पत्रिकाका लागि एक नयाँ आवाज
टक नेपाल
Talk Nepal National Daily
राष्ट्रिय दैनिक

सम्पादकीय

मानवकेन्द्रित भविष्यको बहस

नयाँदिल्लीमा सम्पन्न 'एआई इम्प्याक्ट समिट २०२६' ले कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआई) अब केवल प्राविधिक प्रयोगशालाको विषय नभई विश्व राजनीति, अर्थतन्त्र र मानव सभ्यताकै केन्द्रीय मुद्दा बनेको सन्देश दिएको छ एक सयभन्दा बढी राष्ट्रका प्रतिनिधिको सहभागिताले एआईको भविष्य अब सीमित देश वा कम्पनीको हातमा मात्र नरहने संकेत गरेको छएआईलाई आगो, बिजुली र इन्टरनेटजस्तै युगान्तकारी प्रविधिका रूपमा हेरिँदैछ तर यसको विकास मानव हितमा केन्द्रित नभए जोखिम पनि उत्तिकै गम्भीर हुन सक्छा डिपफेक, भ्रामक सूचना, डेटा दुरुपयोग र गोपनीयताको चुनौती लोकतान्त्रिक समाजका लागि चिन्ताको विषय हुन्। त्यसैले नैतिकता, पारदर्शिता र जवाफदेहितामा आधारित विश्वव्यापी मापदण्ड आवश्यक छ

भारतले 'मानव' ढाँचामार्फत एआईलाई समावेशी, पहुँचयोग्य र विधिसम्मत बनाउने प्रस्ताव अघि सारेको छा डिजिटल पब्लिक इन्फ्रास्ट्रक्चर, कृषि र बहुभाषिक सेवामा एआईको प्रयोगले विकासशील देशका लागि नयाँ सम्भावना देखाएको छ

अब मुख्य प्रश्न प्रविधिको होइन, यसको प्रयोगको हो। एआईले मानव क्षमताको विस्तार गरोस्, मानवतालाई विस्थापित नगरोस्–यही सन्तुलन नै आगामी दशकको सबैभन्दा ठूलो परीक्षा हुनेछ।

किसानका अपेक्षा कार्यान्वयनमुखी कृषि नीति र कार्यक्रम

● टक नेपाल

प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचनको मिति नजिकिँदै गर्दा घरदैलो अभियानमा व्यस्त उम्मेदवारले विभिन्न आश्वासन बाँडिरहेका छन् तर कृषकको जीवनस्तर उकास्ने ठोस नीति तथा कार्यक्रमलाई चुनावी मुद्दा नबनाइएको भन्दै यहाँका किसानले निराशा व्यक्त गरेका छन्। महोत्तरीका किसान आश्वासनभन्दा कार्यान्वयनमुखी कृषि नीति र कार्यक्रमको पर्खाइमा रहेको बताउँछन्।

बर्दीबास-१०, खयरमाराका गोलभैंडा कृषक लक्ष्मण श्रेष्ठले प्रश्न गर्नुभयो "के आश्वासनको वर्षाले खेतमा सिँचाइ पुग्छ ?" नेपाल उखु उत्पादक महासङ्घका केन्द्रीय सदस्य महाशङ्कर थिङका अनुसार निर्वाचनका बेला राजनीतिक दलले कृषि क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राख्ने प्रतिबद्धता जनाए पनि उन्नत बिउ, उत्पादनको उचित मूल्य, सहज बजार र आधुनिक प्रविधिबारे ठोस नीतिको अभाव देखिन्छ।

उहाँले भन्नुभयो, "यो निर्वाचनमा हामी कृषि क्षेत्रलाई राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको मेरुदण्डका रूपमा व्यवहार गर्ने सक्षम उम्मेदवारको खोजीमा छौँ।" कृषि लागत बढ्दै जाँदा पनि उत्पादनको समर्थन मूल्य समयमै नतोकिने, उखु अनुदान कटौती हुँदासमेत सरकारलाई दबाब दिन नसक्ने नेताको प्रवृत्तिले समस्या यथावत् रहेको उखु उत्पादक कृषक सङ्घ महोत्तरीका अध्यक्ष नरेशसिंह कुशवाहाको आरोप छ।

कृषि ज्ञान केन्द्रका अनुसार सात लाखभन्दा बढी जनसंख्या रहेको महोत्तरीमा ६५ प्रतिशतभन्दा बढी जनता कृषि पेसामा आधारित छन्। उखु, तरकारी, धान, गहुँ, मकै, आँप र माछा यहाँका प्रमुख उत्पादन हुन्। आसन्न प्रतिनिधि सभा निर्वाचनका लागि महोत्तरीका चार निर्वाचन क्षेत्रबाट दलीय र स्वतन्त्र गरी १९ महिलासहित १२४ उम्मेदवार चुनावी मैदानमा छन्। विशेष गरी कृषि क्षेत्रको सबैभन्दा बढी भूभाग ओगटेको निर्वाचन क्षेत्र नं. १ मा पाँच महिलासहित २७ उम्मेदवार प्रतिस्पर्धामा छन्। कृषि ज्ञान केन्द्र प्रमुख देवानन्द रायका अनुसार क्षेत्र नं. १ उखु, गोलभैंडा, परबल र बासमती धानको पकेट क्षेत्र हो। यहाँ उत्पादित उखुले रामनगर चिनी मिल धानेको छ भने खयरमाराको गोलभैंडा र गौशाला र औरहीको बासमती चामल काठमाडौँलगायत पहाडी जिल्लामा समेत लोकप्रिय छ। त्यस्तै यही क्षेत्रको परबल भारतको सीतामढी र उत्तरी बिहारसम्म निर्यात हुँदै आएको छ।

तर यी बालीलाई केन्द्रमा राखेर ठोस कार्यक्रम ल्याउन नसकिएको किसानको आरोप छ। निर्वाचनमा प्रतिस्पर्धा गरिरहेका प्रमुख दलका उम्मेदवारले कृषि क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखेको दाबी गरेका छन्। नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा) का उम्मेदवार गिरिराजमणी पोखरेलले विषादीरहित कृषि प्रणालीलाई प्रोत्साहन गने बताउनुभएको छ भने नेपाल कम्युनिस्ट पाटी नेकपा (एमाले) का लक्ष्मी महतो कोइरी र राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) का प्रत्याशी प्रमोद महतोले सिँचाइमा डिप बोरिङलाई प्राथमिकतामा राखेको बताउनुभएको छ।

त्यस्तै नेपाली कांग्रेस उम्मेदवार मुकेश काफ्लेले ग्रामीण अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड मानिएको कृषि उत्पादनको उचित मूल्य र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि कृषि नीति परिमार्जन आफ्नो प्राथमिकतामा रहेको बताउनुभयो।

उहाँले भन्नुभयो, "किसानले उत्पादनको समुचित मूल्य पाउनै पर्छ। साथै उत्पादकत्व वृद्धिका लागि ठोस नीति नल्याएसम्म कृषि क्षेत्रको अपेक्षित विकास सम्भव छैन।"

कृषि ज्ञान केन्द्रका अनुसार पनि महोत्तरीमा उखुको प्रतिहेक्टर उत्पादन ३५ मेट्रिक टन र गोलभैंडाको १५ मेट्रिक टन मात्र छ। जबकि सीमावर्ती भारतको विहार राज्यमा उखुको उत्पादन ६० मेट्रिक टन र गोलभैंडाको २५ मेट्रिक टन प्रतिहेक्टर रहेको छ।

सङ्घका अध्यक्ष कुशवाहाले उन्नत बिउसमेत उत्पादन गर्न नसकेको मुलुकमा भारतजस्तै उत्पादकत्व वृद्धि गने कुरा चुनौतीपूर्ण रहेको टिप्पणी गर्नुभयो। उहाँले भन्नुभयो, "उत्पादन वृद्धि हरेक किसानको सपना हो तर उखुको उन्नत बिउसमेत उत्पादन गर्न नसक्ने मुलुकमा ठुला लक्ष्य हासिल गर्न सजिलो छैन।"बढ्दो कृषि लागत र घट्दो आम्दानीका कारण युवा कृषि पेसाबाट पलायन भइरहेका बेला किसानमैत्री नीति र रोजगारी सिर्जना निर्वाचनमा निर्णायक बन्न सक्ने बर्दीबासका समाजसेवी पोषण थापाको आकलन छ। उहाँले भन्नुभयो, "निर्वाचन र नाराले मात्र लोकतन्त्र बलियो हुन सक्दैन। किसानका आवाज नीति निर्माण तहसम्म पुग्नु पर्छ। यसका लागि किसानले आफ्नो आवाज संसद्सम्म पुऱ्याउन सक्ने सक्षम उम्मेदवार पहिचान गर्न सक्नु पर्छ।"

स्कुटर हराएको सम्बन्धी अत्यन्त जरुरी सुचना

प्रस्तुत विषयमा जिल्ला सर्लाही हरिवन नगरपालिका वडा नं. २ बस्ने देउ रखाल मगर छोरा वर्ष २६ को मदन बहादुर रखाल मगरको नाममा दर्ता श्रेस्ता कायम रहेको मधेश प्रदेश ०३-०४१-१ ६५८२ नम्बरको टिभिएस कम्पनिको निलो कलर, १२५ सिसि, च्यासिस नं. :MD 62 6AK3252H05454 , ईन्जन नं. AK3H 52207783 को स्कुटर बर्दिवास नगरपालिका वडा नं १४ बजार टोल स्थित पाकिङ्ग गरी राखेको हुदाँ मिति २०८२।१०।२४ साझ करिब १७:०० बजेको समयमा स्कुटर चोरीएको हुदाँ खोजतलाज गरिदिनुहुनका लागि वा नजिकैको प्रहरी कार्यलयमा सम्पर्क गरिदिनुहुनका लागि अनुरोध छ।

तपसिल:
बाईक नं. :मधेश प्रदेश ०३-०४१-१ ६५८२
च्यासिस नं. :MD 62 6AK3252H05454
ईन्जन नं. AK3H 52207783
मो नं. : ९७०७९९७१७७

सर्लाही–४ : गगन थापाको ९ बुँदे प्रतिज्ञापत्र : 'जनता दलान' देखि 'दशगजा उज्यालो' सम्म

● टक नेपाल

नेपाली कांग्रेसका सभापति तथा सर्लाही क्षेत्र नं. ४ का प्रतिनिधि सभा सदस्य गगनकुमार थापाले आफ्नो चुनावी प्रतिज्ञापत्र सार्वजनिक गर्नु भएको छ।

पार्टीको केन्द्रीय प्रतिज्ञापत्र सार्वजनिक भएको केही दिनपछि सभापति थापाले स्थानीय पूर्वाधार सुधारदेखि शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, रोजगारी, महिला सशक्तीकरण र बाढी नियन्त्रणसम्मका कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राख्दै क्षेत्रगत योजना सार्वजनिक गर्नु भएको हो।

थापाले मतदातालाई सम्बोधन गर्दै मधेसको माटो लोकतान्त्रिक आन्दोलनको महत्वपूर्ण आधार भूमि रहेको उल्लेख गर्दै मधेसका मुद्दालाई राष्ट्रिय प्राथमिकतामा राख्ने प्रतिबद्धता जनाउनु भएको छ।

आफू सर्लाही आउनुअघि 'हुलाकी राजमार्ग संवाद' कार्यक्रमका क्रममा यहाँका गाउँबस्तीमा पुगेको बताउँदै थापाले सो क्रममा अलपत्र पुल, डुबानको समस्या, कमजोर सडक तथा आधारभूत सेवाको अभावजस्ता समस्याहरू नजिकबाट देखेको घोषणापत्रमा उल्लेख छ। विभिन्न समुदायका नागरिकसँगको छलफलपछि स्थानीय समस्या समाधानका लागि योजना तयार गरिएको हो।

स्थानीय नागरिकबाट पुल निर्माण, बाँध मर्मत, डुबान नियन्त्रण, सडक, नहर, ढल निकास, खानेपानी, सिँचाइ र कृषि भण्डारणलगायतका समस्या बारम्बार उठेको उल्लेख गर्दै सभापति थापालेले सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय सरकारसँग समन्वय गरेर समाधान खोज्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभएको छ। उहाँले विभिन्न नौ ओटा अभियानलाई बुँदागत रूपमा समेट्दै प्रतिज्ञापत्र सार्वजनिक गर्नु भएको छ।

सभापति थापाले "कापी कलम अभियान" अन्तर्गत गणित, विज्ञान र अङ्ग्रेजी शिक्षकको व्यवस्था, विद्यालयलाई प्रविधिमैत्री बनाउने, विपन्न तथा दलित समुदायका विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति दिने, मातृभाषामा शिक्षा सुनिश्चित गर्ने र प्राविधिक शिक्षा विस्तार गर्ने योजना सार्वजनिक गर्नु भएको छ। छोरीहरूको शिक्षालाई प्रोत्साहन गर्न 'सबल छोरी अभियान' सञ्चालन गरिने जनाइएको छ।

"सुलभ स्वास्थ्य-स्वस्थ नागरिक अभियान" अन्तर्गत स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा जनशक्ति र पूर्वाधार विस्तार, प्रत्येक स्थानीय तहमा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्र स्थापना, सर्पदंश तथा कालाजारको निःशुल्क उपचार, मोबाइल क्लिनिक सेवा, कुपोषण न्यूनीकरण कार्यक्रम र लागुऔषध विरुद्ध अभियान सञ्चालन गर्ने योजनामा उल्लेख छ। साथै आधुनिक उपकरणसहित मधेश मिर्गौला उपचार केन्द्र स्थापना गर्ने लक्ष्य पनि घोषणामा समावेश छ।

"कृषि उत्थान, किसान गौरव अभियान" अन्तर्गत उखु बक्यौता भुक्तानी, मल र बिउको सहज उपलब्धता, शीतभण्डार निर्माण, न्यूनतम समर्थन मूल्य सुनिश्चित गर्ने र कृषि उद्यमका लागि सहुलियत ऋण उपलब्ध गराउने योजना रहेका छन्। उहाँले सर्लाहीमा आपत्कालीन मल भण्डार स्थापना र मल कारखाना मधेशमा ल्याउन पहल गर्ने प्रतिबद्धता पनि जनाइएको छ।

बाढी र डुबान समस्या समाधानका लागि बागमती नदी क्षेत्रमा पक्की तटबन्ध निर्माण, मनुस्मरा नहर बाँध मर्मत, 'अर्ली वार्निङ' प्रणाली, वृक्षारोपण र पानी संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने योजना छन्। चुरे संरक्षण र जल सङ्कट निवारण अभियान सञ्चालन गरिने छ।

"मिसन रोजगारी अभियान" अन्तर्गत सीप विकास मेला, रोजगार सूचना केन्द्र स्थापना, युवा उद्यमशीलता प्रवर्द्धन, वैदेशिक रोजगारमा जाने युवालाई सहजीकरण तथा विदेशबाट फर्केका युवालाई उद्यममा जोड्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छन्।

भारतसँग जोडिएको करिब ३० किलोमिटर सीमा क्षेत्रमा "दशगजा उज्यालो अभियान" सञ्चालन गरिने छन्। यसअन्तर्गत सीमा क्षेत्रमा 'हाई-मास्ट' सौर्य बत्ती जडान, छोटी भन्सार व्यवस्थित गर्ने तथा सीमावर्ती गाउँमा विशेष विकास प्याकेजमार्फत योजनाहरू कार्यान्वयन गर्ने योजना रहेका छन्।

महिलाका लागि सहुलियत कर्जा, घरेलु हिंसा र बालविवाह विरुद्ध अभियान, दलित समुदायका लागि शिक्षा र रोजगारी कार्यक्रम तथा स्थानीय भाषा, कला, संस्कृति र धार्मिक स्थल संरक्षणका कार्यक्रम पनि प्रतिज्ञापत्रमा समेटिएका छन्।

नागरिकका समस्या प्रत्यक्ष सुन्न र समाधान गर्न क्षेत्रमै "जनता दलान" नामक सांसद कार्यालय स्थापना गर्ने उल्लेख छ। उहाँले सुशासन र समुन्नतिका लागि आफूलाई समर्थन गर्न मतदातासँग आग्रहसमेत गर्नुभएको छ।

कोशी प्रदेशको चुनावी गणित : तराई–पहाड सन्तुलन, बसाइँसराइ र पहिचानको प्रभाव

● टक नेपाल

झापा ५ मा केपी शर्मा ओली र बालेन शाहको उम्मेदवारीसँगै कोशी प्रदेश देशकै सबैभन्दा चासोको चुनावी भूगोल बनेको छ। १४ जिल्ला, २८ प्रतिनिधिसभा क्षेत्र र ३५ लाखभन्दा धेरै मतदाता रहेको यस प्रदेशको विशेषता यसको विशिष्ठ भूगोल र मिश्रित जनसंख्या हो। पूर्वी देशको सबैभन्दा होचो केचनाकवलदेखि संसारकै अग्लो सगरमाथा शिखरसम्म फैलिएको कोशी प्रदेशको अर्को विशेषता जातीय र जनजातीय विविधता सहितको जनसंख्या हो।

प्रदेशको तराईका तीन जिल्ला झापा, मोरङ र सुनसरीमा उच्च जनघनत्व, उद्योग-व्यापार र बसाइँसराइको प्रभाव बढी छ। पहाडबाट बसाई सरेको र झरेको जनसंख्या अधिक भए पनि मधेशका आदिवासीको मत निर्णायक छ। पहाडमा राई, लिम्बु र मिश्रित जातीय भोटले पहिचान र मुद्दा-आधारित राजनीतिलाई समर्थन गर्दै आएको छ।

शहरी क्षेत्रमा सुशासन, रोजगारी, शिक्षा र स्वास्थ्यजस्ता एजेन्डा प्रभावशाली छन्। यही कारणले राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी लगायतका नयाँ दलप्रति आकर्षण बढी देखिन्छ। पहाडी जिल्लाहरू-भोजपुर, खोटाङ, ओखलढुंगा, पाँचथर, ताप्लेजुङ, तेह्रथुममा भने पहिचान, स्थानीय नेतृत्व र समुदायगत भावना बलियो छ। यहाँ व्यक्तिगत सम्बन्ध, जातीय प्रतिनिधित्व र 'हाम्रो मान्छे' को मनोविज्ञान निर्णायक बन्न सक्छ।

कोशी प्रदेश विशेषतः किराँत भूगोल हो। राई र लिम्बू समुदायको उल्लेख्य उपस्थिति रहेको यस क्षेत्रमा प्रदेश नामकरण, खुवालुङ-मुकुम्लुङ जस्ता सांस्कृतिक विषय र 'पहिचान' को बहस चुनावी मुद्दामा रूपान्तरित भएको छ।

यसले परम्परागत दलहरूलाई रक्षात्मक बनाएको छ। नेकपा एमाले माथि 'पहिचान-विरोधी' ट्याग लागेकाले आदिवासी जनजाति मत घट्ने र श्रम संस्कृति पार्टी जस्ता क्षेत्रीय पार्टीको उदय मत काट्ने भूमिकामा निर्णायक हुनसक्छ।

पहाडबाट बसाइँ सर्ने क्रम तीव्र छ। बसाई सराईले तराईको जनसांख्यिकी बदलिदिएको छ। अहिले झापा, मोरङ र सुनसरीमा ठूलो संख्यामा पहाडी र मधेशी आदिवासी जनजाति मतदाता छन्। यसको अर्थ-पहिचानको मुद्दा केवल पहाडमा सीमित छैन्, तराईका शहरी क्षेत्रमा पनि त्यसको प्रभाव छ। तर त्यहाँ पहिचानभन्दा बढी रोजगारी, व्यापार र सुशासन जस्ता विषय अगाडि आउँछन्।

यो संरचनाले चुनावी नतिजालाई पूर्ण रूपमा कुनै एक दलतर्फ झुक्न नदिने पक्का छ।

यसअघि २०७९ को चुनावमा एमाले कोशीमा १३ सिट जितेर पहिलो दल बनेको थियो भने नेपाली कांग्रेस ९ सीटमा सीमित थियो। तर यसपटक समीकरण फरक छ। एमालेको परम्परागत आधार बलियो भए पनि आन्तरिक असन्तोष, पहिचान विवाद र नयाँ पुस्ताको असन्तुष्टिले सिट घट्न सक्छ। कांग्रेसले संगठनात्मक संरचनामा भरोसा राखे पनि पुरानो पुस्ताको असन्तुष्टि बाधक देखिन्छ। रास्वपाको आकर्षण पूर्वमा पनि बढेको छ। विशेषतः शहरी तराई र केही पहाडी केन्द्रमा बहुपक्षीय प्रतिस्पर्धाले परिणाम अप्रत्याशित बनाउन सक्छ।

कोशी प्रदेशको चुनावको नतिजा भूगोल, बसाइँसराइ र पहिचानले निर्धारण गर्ने पक्का छ। योपालि चुनावको नतिजाले एमालेको प्रभुत्व कमजोर बनाउने, कांग्रेसको आंशिक पुनरुत्थान गर्ने र रास्वपाको उदय हुने संकेतहरु कोशी प्रदेशमा स्पष्ट देखिएका छन्। तर प्रभाव कति गहन र व्यापक हुनेछ भन्ने प्रष्ट उत्तर त फागुन २१ मा खसेको मत गनेपछि मात्रै थाहा हुनेछ।

अत्याधुनिक प्रविधि तथा विशेषज्ञ सेवासहित ३ वर्षे नसिङ कलेज भएको महोत्तीको एकमात्र अस्पताल

☞ २४ सं घण्टा इमर्जेन्सी सेवा
☞ ICU,NICU,PICU सेवा
☞ EndosocopyDiode Laser सेवा
☞ विभिन्न रोगहरुको विशेषज्ञ डाक्टरहरुद्वारा उत्कृष्ट स्वास्थ्य सेवा
☞ Laproscopy सेवा
☞ X-Ray, USG, CT Scan सेवा
☞ क्याबिनको समेत व्यवस्था भएको
☞ 247 Ambulance सेवा

SHUBHA SWOSTIK HOSPITAL PVT.LTD

शुभ स्वस्तिक हस्पिटल प्रा.लि.
मेनोरोड बर्दिबास, महोत्तरी
०४४-५५२५५,९८१२०१८०१०

चुनावमा बालबालिकाको प्रयोग नगर्न राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको आग्रह

टक नेपाल

चुनावमा बालबालिकाको प्रयोग नगर्न राजनीतिक दल, नागरिक समाज, विद्यालय, शिक्षक तथा अभिभावकलाई राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले आग्रह गरेको छ। आयोगका प्रवक्ता डा. टीकाराम पोखरेलले विज्ञप्ति निकाल्दै चुनाबलाई शान्तिपूर्ण, भयरहित र मानवअधिकारमैत्री वातावरणमा सम्पन्न गर्न सबै पक्षलाई धैर्य र संयमता अपनाउन आह्वान गर्नुभएको छ।

साथै शान्तिसुरक्षामा असर पार्ने गतिविधि बन्द गर्न, बालबालिकाको प्रयोग नगर्न/नगराउन र नागरिकको मानव अधिकारको सम्मान गर्न आयोगले नेपाल सरकारसहित सबै सम्बद्ध पक्षलाई आग्रह गरेको छ। चुनाव नजिकिँदै गर्दा विभिन्न ठाउँमा भइरहेका घटनाले शान्तिसुरक्षा र चुनाबको वातावरणमा असर पार्न सक्ने भन्दै राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको जनाएको छ।

आयोगले देशव्यापी चुनावको अनुगमनलाई तीव्र बनाएको जनाएको छ । पछिल्लो पटक दाङ लगायतका जिल्लामा विभिन्न राजनीतिक दलका कार्यकर्ताबीच उत्पन्न विवाद तथा रौतहट र पर्सालगायत ठाउँमा समूह-समूहबीच भएका झडपका कारण निषेधाज्ञा जारी गर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भएको उल्लेख गर्दै आयोगले यसले शान्तिसुरक्षा र निर्वाचन प्रक्रियामा थप चुनौती थपिएको जनाएको छ।

आयोगका अनुसार राजनीतिक दलका नेता, उम्मेदवार तथा कार्यकर्ताबाट एकअर्काप्रति गरिने अमर्यादित र घृणायुक्त अभिव्यक्तिले निर्वाचन वातावरणलाई अस्वस्थ बनाउन सक्ने खतरा बढेको छ । सामाजिक तथा सांस्कृतिक सद्भाव विथोलिने प्रकारका अभिव्यक्ति र सामग्री प्रकाशन-प्रसारण नगर्न आयोगले आग्रह गरेको छ।

सांस्कृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण गरौं, पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गरौं।

मधेश प्रदेशमा विभिन्न प्राचीन मठ–मन्दिर, ऐतिहासिक दरवार, धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरु रहेका छन् । त्यस्ता स्थलहरु गौरव मात्र नभई आर्थिक समृद्धिको स्रोत पनि हुन् । यसको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्नु हाम्रो सबैको दायित्व हो ।

त्यसैले धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरुमा फोहोर नगरौं । ऐतिहासिक तथा दुर्लभ सम्पदाहरुको क्षति हुन नदिन सजग रहौं । स्थानीय कला, हस्तकला र परम्परागत उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गरौं । हाम्रा प्रदेशका स्थलहरुमा आउने पर्यटकहरुसँग मैत्रीपूर्ण व्यवहार गरौं । पर्यटक हाम्रा पाहुना हुन् । स्वागत सत्कार एवम् सुमधुर व्यवहार गरौं ।

औरही नगरपालिका
महोत्तरी, मधेश प्रदेश

जनहितमा जारी

❖ बिना अनुमति बोडिङ नगनुहोस्
❖ भूमिगत जलस्रोतको अनियन्त्रित दोहनले वातावणीय संकट निम्त्याउँछ
❖ जलस्रोतको वज्ञानिक दिगो प्रयोगमा जोड दिनुहोस्
❖ खेती प्रणालीमा आधुनिक सिचाइ प्रविधि (जस्तः ड्रिप, स्प्रिंकल) अपनाऔं
❖ सम्बन्धित कायालयबाट सिचाइका लागि अनुमतिपत्र अनिवाय रूपमा लिनुहोस्
❖ गहिो बोडिङ गदा भूगभीय अध्ययन सल्लाह लिनुहोस्
❖ अनियन्त्रित बोडिङले जमिन भासिने वा पानी सुक्ने समस्या आउन सक्छ
❖ सावजनिक तथा सामुदायिक जलस्रोत संक्षणमा सामूहिक पहल गौं
❖ बेमासमी खेती तथा बहुवषीय बालीका लागि पानीको समुचित व्यवस्थापन गौं
❖ पानीको सिाइकल पुनःप्रयोग प्रविधि प्रयोगमा ल्याऔं
❖ कषकहरूलाइ सिचाइ सम्बन्धी नियमित तालिम जानकीमा सहभागी गाऔं
❖ जलस्रोत प्रयोगमा लंगिक समानता समावेशीतालाइ सुनिश्चित गौं
❖ 'जल छ भने जीवन छ' भन्ने कुालाइ व्यवहामा उतौं

सम्सी गाउँपालिका,महोत्तरी

सांस्कृतिक चपेटामा चुनावी प्रचार

टक नेपाल

आसन्न प्रतिनिधिसभा सदस्य निर्वाचन यतिबेला एकपछि अर्को चाडपर्वका कारण सांस्कृतिक चपेटामा परेको छ।

यो बेला एकपछि अर्को धार्मिक तथा सांस्कृतिक पर्व परेकाले उम्मेदवार तथा कार्यकर्ताले पहिलाझैँ मतदाता फेला पार्न नसकेको जनाएका छन् ।चाडपर्व र निर्वाचनको संयोगले मतदाता र राजनीतिक दल दुवैलाई व्यवस्थापनमा चुनौती थपेको घटनाक्रमले देखाएका छन् ।

निर्वाचनको मुखमा शिवरात्रि र ग्याल्पो ल्होसार सम्पन्न भइसकेका छन् भने मधेश क्षेत्रका बासिन्दा १५ दिने मिथिला परिक्रमा यात्रामा व्यस्त छन् ।साथै होली पर्वको तयारी र उत्साहले चुनावी माहोललाई ओझेलमा पारेको छ। मुस्लिम समुदायको पवित्र महिना रमजान पनि सुरु भइसकेकाले रोजाका कारण उनीहरूको सक्रियता तुलनात्मक रूपमा कम देखिएको छ।

यो चुनावमा मिथिला परिक्रमाको लस्कर तथा होलीमा हुने सांस्कृतिक भिडभाड र निर्वाचन आचारसंहिता आपसमा बाझिएकाले पनि निर्वाचन सुरक्षामा खलल पर्ने अनुमान गरिएको छ ।अर्कोतर्फ मतदानका मुखैमा पर्ने अन्तरगृह परिक्रमा र होलीको उमङ्गका कारण मतदाता चुनाव केन्द्रित हुन नसकेको मटिहानी मठका मानमहन्थ रवीन्द्र दाश वैष्णव बताउनुभयो ।वैष्णवका अनुसार धनुषाको कचुरीबाट सुरु भएको परिक्रमा भारतको कलना र गिरिजास्थान हुँदै महोत्तरीको मटिहानी आइपुग्छ। त्यसपछि जलेश्वर, मडई, ध्रुवकुण्ड र कञ्चनवनमा एकएक रात बिताउँदै आठौं दिन क्षीरेश्वरनाथ पुग्ने परम्परा छ।

नेपाल र भारतका लाखौं श्रद्धालुले करिब १३३ किलोमिटर पैदल यात्रा गर्ने यो धार्मिक परम्परा फागु शुक्ल प्रतिपदादेखि सुरु भई १५ दिनपछि जनकपुर पुगेर होली खेल्दै समापन गरिन्छ। मधेशमा फागुन १९ गते होली पर्व पनि परेको छ।

यसैबिच प्रशासनले निर्वाचन सुरक्षालाई मध्यनजर गर्दै फागुन १७ गतेपछि दक्षिणी सीमा नाका सिल गर्ने निर्णय गरेको छ । यसले परिक्रमाका धर्मयात्री र चुनावी व्यवस्थापन दुवैमा असर पर्ने अनुमान गरिएको छ। दलहरूले मतदाताको पर्वमय मानसिकतालाई सम्मान गर्दै प्रचारप्रसार समायोजन गर्ने रणनीति अपनाएको बताएका छन् ।

नेपाली कांग्रेस महोत्तरीका अध्यक्ष नागेश्वर यादवले चाडपर्वको प्रभाव हरेक क्षेत्रमा पर्ने भएकाले निर्वाचन पनि अछुतो नरहने बताउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो 'योबेला मतदाताको ध्यान पर्वमा बढी केन्द्रित रहेकोले सोही अनुरूप चुनावी प्रचार समायोजन गरिएको छ।'

त्यस्तै नेकपा एमाले महोत्तरीका निर्वाचन अभियान संयोजक सरोज यादवले आकस्मिक रूपमा घोषणा भएको निर्वाचनप्रति विगतजस्तो उत्साह नदेखिएको उल्लेख गर्दै हिन्दु-मुस्लिम समुदायका प्रमुख पर्व एकसाथ परेकाले चुनावी रौनक शिथिल भएको बताउनुभयो।

बर्दीबासका समाजसेवी पोषण थापाका अनुसार चाडपर्व मानव समाजको धरोहर भएकाले यसले जनजीवनका सबै क्षेत्रमा स्वभाविक प्रभाव पारेको हुन्छ । उम्मेदवारले धर्मसंस्कृतिको सम्मान कायम राख्दै चुनावी अभियानलाई निरन्तरता दिनुपने उहाँको सुझाव छ।

मुख्य निर्वाचन अधिकृत माधवप्रसाद अधिकारीले निर्वाचन लोकतन्त्रको महापर्व भएको उल्लेख गर्दै निर्वाचन अवधिभर सुरक्षा र आचारसंहितालाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने आवश्यकता औंल्याउनुभयो।

धर्मसंस्कृति पवित्रता र सभ्यताको प्रतिक भए पनि यसपटक निर्वाचनलाई 'महान पर्व' मानेर आचारसंहिताको परिधिमा रही पर्व मनाउन आग्रह गर्नुभयो।

मानव बेचबिखन विरुद्ध सचेतना

❖ बेचबिखन ोक्न समाजमा चेतना फलाउन जरूी छ ।
❖ विद्यालयदेखि न बालबालिकालाइ यसका बोमा शिक्षित गाउनु पदछ ।
❖ पाठ्यपुस्तकमा समावेश गे आफू कसी बच्ने अरूलाइ पनि कसी बचाउने भन्ने कुा सिकाउन जरूी छ ।
❖ समाजमा तुरून्त लागु गन सकिने किसिमका पाठ्यसामग्रीह समावेश गन जरूी छ ।
❖ ोजगीका लागि जाने व्यक्तिलाइ शिक्षा दिने, गलत बाटोबाट जाँदा पने असका बोमा जानकी गाउने गनुपछ ।
❖ व्यक्तिगत तवबाट आफु सचेत हि पवि साथीहरू सवलाइ सचेतना फलाउने ।
❖ शंकास्पद व्यक्ति जोखिममा हेका व्यक्तिहरूको बोमा निगानी ाख्ने पामश दिने आवश्यकता अनुसा सम्वन्धित ि नकायसँग समन्वय गने ।
❖ चोक, चाताा पसालमा समेत मानव बेचविखन विरूद्ध छलफल एवं बहस सञ्चालन गने लगायतका काय आवश्यक ।
❖ सामूहिक रूपमा मानव बेचविखनको जोखिममा हेका समूदाय क्षेत्र पहिचान गी मानब बेचविखन ोकथामका लागि अन्तक्रिया, सडक नाटक, याली, घदलो जस्ता कायक्रम गने ।
❖ मानव बेचविखनविरूद्ध क्रियाशिल सकाी ग सकाी संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गने ।
❖ पीडित प्रभावितह लाइ आवश्यक सहयोग पामश प्रदान गने ।
❖ हिंसामा पेका पीडित प्रभावितलाइ आत्म सम्मानपूवक बाँच्न पाउने वातावण सजना गद पुनस्थापनाका लागि क्रियाशिल हने ।
❖ मानव बेचबिखनका मुद्दा अनुसन्धान गने प्रहीलाइ यसका बोमा धे ज्ञान दिन जरूी छ । उनीह(लाइ बेचबिखन सम्बन्धी अपाधको गाम्भीयता बुझाउन जरूी छ ।
❖ भातीय सिमा नाकाहरूमा संघ संस्था नागकि समाजसंग मिले निगानी प्रभावकी बनाइनु पदछ ।
❖ अनुसन्धान पद्धतिमा व्यापक सुधा गी विज्ञ समूह खडा गने विशेष अनुसन्धान पद्धति लागू गनिु आवश्यक छ ।

एकडारा गाउँपालिका , महोत्तरी, मधेश प्रदेश

बर्दिबास मिडिया ग्रुप प्रा.लि. द्वारा प्रकाशित, प्रकाशकः तुलसामाया कार्की, अध्यक्ष निर्देशकः ललन मण्डल, सम्पादक : रंजु साह
मुद्रक : आमोश अफसेट प्रिन्टिङ्ग प्रेस, बर्दिबास-३, महोत्तरी, प्रधान कार्यालय : बर्दिबास, महोत्तरी E-mail : talknepalnationaldaily@gmail.com , Mo.9863321014